

Θέτοντας την Αξιολόγηση στο Επίκεντρο των Προσπαθειών Βελτίωσης των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων της Σχολικής Μονάδας: Ο Ρόλος της Διευθυντικής Ομάδας

Χαράλαμπος Γ. Χαραλάμπους
Τμήμα Επιστημών της Αγωγής
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ένα παράδειγμα αλληλεπίδρασης διευθυντή – εκπαιδευτικού

2

- Πόσο βοήθησε την κα. Στυλιανού η ανατροφοδότηση;
- Αν είστε εκπαιδευτικός, τι θα θέλατε να ακούσετε από τον κ. Δημητρίου;
- Αν είστε μέλος της διευθυντικής ομάδας, τι διαφορετικό θα κάνατε σε σχέση με την προσέγγιση του κ. Δημητρίου;

Δομή παρουσίασης

3

- **Εστιάζοντας στην αξιολόγηση για τη μάθηση (σε σχέση με τον μαθητή)**
 - Τι είναι η αξιολόγηση για τη μάθηση;
 - Μια χρήσιμη αναλογία και τρία βασικά ερωτήματα
- **Εστιάζοντας στην αξιολόγηση για τη μάθηση (σε σχέση με τον εκπαιδευτικό)**
 - Ο εκπαιδευτικός ως μανθάνων και ο ρόλος της διευθυντικής ομάδας
 - Μεταφέροντας τα τρία βασικά ερωτήματα στο επίπεδο του εκπαιδευτικού

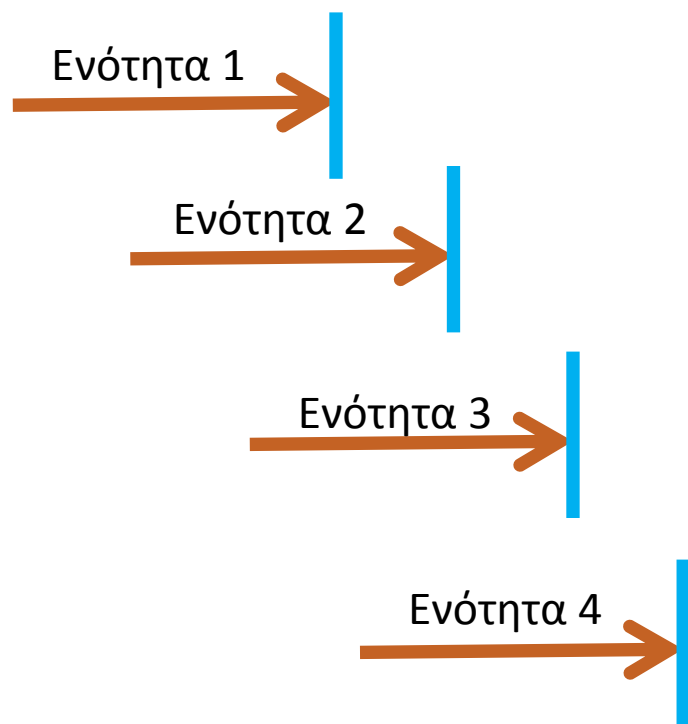
Αξιολόγηση για τη μάθηση

4

- Δεν οριοθετεί το τέρμα της διδακτικής /μαθησιακής διαδρομής, αλλά συνιστά σειρά οδοδεικτών που μπορούν να ενημερώσουν τα επόμενα βήματα των εκπαιδευτικών και των μαθητών
- **Στόχος:**
 - Βελτίωση του μαθητή (μέσω πληροφόρησης για το πού βρίσκεται)
 - Βελτίωση της διδασκαλίας (μέσω πληροφόρησης για την καταλληλότητα του σχεδιασμού/των επιλεχθεισών μεθόδων/των επιλεχθέντων μέσων διδασκαλίας)
- Έχει μεγαλύτερη επίδραση στα μαθησιακά αποτελέσματα παρά η αξιολόγηση της μάθησης (Creemers & Kyriakides, 2008; Hattie, 2009; Shavelson, 2008)

Αξιολόγηση για τη μάθηση: Αναπόσπαστο μέρος της διδασκαλίας

5

Αξιολόγηση για τη μάθηση: Μια χρήσιμη αναλογία

6

Το Παγκόσμιο Σύστημα Στιγματοθέτησης (GPS, global positioning system)

- **Απαιτούμενες πληροφορίες:**
 - Αφετηρία
 - Προορισμός
- **Η διαδρομή σπάζει σε επιμέρους βήματα:**
 - Στόχος: η καλύτερη διαδρομή
- **Χρήσιμες λειτουργίες:**
 - Έχουμε συνεχή πληροφόρηση για το πού βρισκόμαστε
 - Αν αποκλίνουμε, το σύστημα μας επαναφέρει

Αξιολόγηση για τη μάθηση: Βασικά ερωτήματα

7

- Πού πρέπει να φτάσω;
- Πού βρίσκομαι τώρα;
- Πώς θα καλύψω την απόσταση;

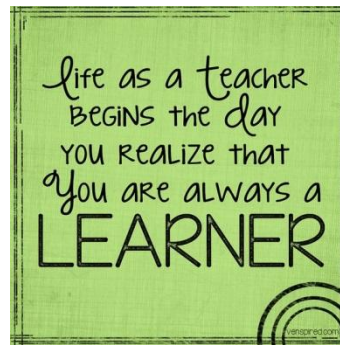
(Stiggins & Chappuis, 2012)

Η ανατροφοδότηση θα πρέπει να ενημερώνει και για το πού βρίσκεται ο μαθητής (**feed-back**), αλλά και για το πού θα πρέπει να φτάσει και πώς θα φτάσει εκεί (**feed-forward**)

Ο εκπαιδευτικός ως Μανθάνων και ο Ρόλος της Διευθυντικής Ομάδας

8

- Ανάγκη να προωθήσουμε μια κουλτούρα μάθησης στη σχολική μονάδα όπου και ο ίδιος ο εκπαιδευτικός αντιμετωπίζεται ως μανθάνων
- Το πραγματικό στοίχημα βρίσκεται στην καθημερινή διδακτική πράξη
- Ο ρόλος της παρατήρησης διδασκαλίας και της ανατροφοδότησης

Ο εκπαιδευτικός ως Μανθάνων και ο Ρόλος της Διευθυντικής Ομάδας

9

- Πού πρέπει να φτάσω;
- Πού βρίσκομαι τώρα (σε σχέση με τα τρία ερωτήματα που αφορούν στην αξιολόγηση της μάθησης του μαθητή);
- Πώς θα καλύψω την απόσταση;

Η διευθυντική ομάδα δρα
ως GPS για τον
εκπαιδευτικό

Βοηθώντας τον εκπαιδευτικό να απαντήσει στο Πού πρέπει να φτάσω;

10

Μακροεπίπεδο

- ✓ Είναι ξεκάθαρο στον εκπαιδευτικό τι θα πρέπει να αποκομίσουν οι μαθητές του με το πέρας της σχολικής χρονιάς;
- ✓ Γνωρίζει ο εκπαιδευτικός τι προηγείται (προηγούμενες τάξεις) και τι έπεται (επόμενες τάξεις);
- ✓ Εργαλεία:
 - ✓ Νέα Αναλυτικά Προγράμματα, Δείκτες Επάρκειας, Δείκτες Επιτυχίας κ.ά.: Σημαντικά, αλλά δεν αρκούν ...
 - ✓ Ανάγκη για ευκαιρίες συζήτησης (ειδικά μεταξύ συναδέλφων διαδοχικών τάξεων) αναφορικά με την ανάπτυξη επιμέρους εννοιών/δεξιοτήτων από τάξη σε τάξη
 - ✓ Επιμέρους/ειδικοί στόχοι σχολικής μονάδας (κατανόηση γραπτού κειμένου, λύση προβλήματος κ.ά.)

Βοηθώντας τον εκπαιδευτικό να απαντήσει στο Πού πρέπει να φτάσω;

11

Μικροεπίπεδο

- ✓ Μπορεί ο εκπαιδευτικός να προσδιορίσει όχι τι πρέπει να **κάνουν** οι μαθητές, αλλά τι πρέπει να **μάθουν**;
- ✓ Μπορεί να επιλέξει δραστηριότητες με βασικό γνώμονα τη μάθηση;
- ✓ Μπορεί να συνθέσει τις δραστηριότητες αυτές ώστε να δημιουργούν ένα ενιαίο όλο, με αρχή, μέση και τέλος;

Προσπαθώντας να Απαντήσουμε στο Πού Βρίσκεται ο Εκπαιδευτικός;

12

Εισηγήσεις:

- ✓ Δεν μπορούμε να βοηθήσουμε τον εκπαιδευτικό αν δεν μπορούμε στην τάξη του να παρακολουθήσουμε μαθήματά του
 - ✓ Εστιασμένα
 - ✓ Όχι σποραδικά
- ✓ Κατά την παρατήρηση, επικεντρωνόμαστε στον μαθητή (παρά να εστιάζουμε στο αν ο εκπαιδευτικός χρησιμοποίησε την Α΄ ή Β΄ προσέγγιση)
- ✓ Προβληματιζόμαστε: «Αν κάνω όλα αυτά που ζήτησε ο εκπαιδευτικός από τους μαθητές του να κάνουν, τι θα μάθω;»

(Moss & Brookhart, 2015)

Προσπαθώντας να Απαντήσουμε στο Πού Βρίσκεται ο Εκπαιδευτικός;

13

Άξονες Παρατήρησης/Εστίασης:

1. Σε ποιο βαθμό βοηθήθηκαν οι μαθητές να εμπλακούν σε μάθημα που ενισχύει τα μαθησιακά αποτελέσματα;
2. Σε ποιο βαθμό ήταν οι μαθησιακές επιδιώξεις (learning targets) του διδάσκοντα ξεκάθαρες στους μαθητές;
3. Σε ποιο βαθμό δόθηκαν κριτήρια στους μαθητές για να μπορούν να αξιολογούν την πορεία τους προς την κατάκτηση των μαθησιακών επιδιώξεων;
4. Σε ποιο βαθμό δόθηκε κατάλληλη ανατροφοδότηση στους μαθητές, η οποία να καθορίζει τα αμέσως επόμενά τους βήματα; (feed-forward)

(Moss & Brookhart, 2015)

Προσπαθώντας να Απαντήσουμε στο Πού Βρίσκεται ο Εκπαιδευτικός;

14

1. Σε ποιο βαθμό βοηθήθηκαν οι μαθητές να εμπλακούν σε μάθημα που ενισχύει τα μαθησιακά αποτελέσματα;
 - Αποτελεί το μάθημα μέρος μιας ευρύτερης μαθησιακής πορείας; Πώς;
 - Αποσκοπεί να εξυπηρετήσει ευρύτερους μαθησιακούς στόχους; Ποιους; Πώς;
 - Έμφαση στο τι μαθαίνει ο μαθητής και όχι στο τι κάνει (στόχος όχι οι ευφάνταστες δραστηριότητες, αλλά αυτές που προάγουν τα μαθησιακά αποτελέσματα)

Προσπαθώντας να Απαντήσουμε στο Πού Βρίσκεται ο Εκπαιδευτικός;

15

2. Σε ποιο βαθμό ήταν οι μαθησιακές επιδιώξεις του διδάσκοντα ξεκάθαρες στους μαθητές;

- Ένα από τα βασικά στοιχεία που χρειάζεται να ξέρουν οι μαθητές σε κάθε μάθημα είναι οι βασικές μαθησιακές επιδιώξεις του μαθήματος
 - Ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει (προφορικά ή γραπτώς) τις μαθησιακές επιδιώξεις
 - Ζητείται από τους μαθητές να παρουσιάσουν τις μαθησιακές επιδιώξεις με δικά τους λόγια ή να τις επεξηγήσουν σε κάποιο συμμαθητή τους
 - Κατά τη διάρκεια του μαθήματος οι μαθησιακές επιδιώξεις επαναφέρονται μέσα από τις αλληλεπιδράσεις εκπαιδευτικού και μαθητών
 - Ζητείται από τους μαθητές να συνδέσουν το τι έμαθαν στο συγκεκριμένο μάθημα με αυτά που έχουν μάθει σε προηγούμενα μαθήματα

Προσπαθώντας να Απαντήσουμε στο Πού Βρίσκεται ο Εκπαιδευτικός;

16

2. Σε ποιο βαθμό ήταν οι μαθησιακές επιδιώξεις του διδάσκοντα ξεκάθαρες στους μαθητές;
 - Οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να απαντούν σε ερωτήματα όπως:
 - *Τι θα πρέπει να μπορώ να κάνω με το πέρας του μαθήματος;*
 - *Πώς θα μου ζητηθεί να δείξω ότι μπορώ να το κάνω;*
 - *Πόσο καλά θα πρέπει να μπορώ να το κάνω;*

Προσπαθώντας να Απαντήσουμε στο Πού Βρίσκεται ο Εκπαιδευτικός;

17

2. Σε ποιο βαθμό ήταν οι μαθησιακές επιδιώξεις του διδάσκοντα ξεκάθαρες στους μαθητές του;
- **Ένα παράδειγμα:** Σήμερα θα μάθουμε να χρησιμοποιούμε το ερωτηματικό στις προτάσεις που κάνουμε.
 - **Και ένα καλύτερο παράδειγμα:**
 - Χτες μάθαμε να προσθέτουμε και να αφαιρούμε διψήφιους αριθμούς και να δίνουμε την απάντησή μας με ακρίβεια. Κάποιες φορές, όμως, χρειάζεται να κάνουμε γρήγορα υπολογισμούς στο μυαλό μας και δεν απαιτείται τόση πολλή ακρίβεια. Σήμερα θα μάθουμε έναν τέτοιο τρόπο υπολογισμού, τη στρογγυλοποίηση.
 - Χρησιμοποιώντας μια αριθμητική γραμμή, θα αποφασίσουμε πώς να στρογγυλοποιούμε στην πλησιέστερη δεκάδα αριθμούς όπως το 46, 32 και 64.
 - Κριτήρια: Μπορώ να στρογγυλοποιώ αριθμούς που το τελευταίο τους ψηφίο είναι μικρότερο από 5; Ίσο με 5; Μεγαλύτερο από 5;

Προσπαθώντας να Απαντήσουμε στο Πού Βρίσκεται ο Εκπαιδευτικός;

18

3. Κριτήρια για αξιολόγηση της πορείας των μαθητών:

- Τα κριτήρια περιγράφουν χαρακτηριστικά της δουλειάς που αναμένουμε να κάνουν οι μαθητές στο μάθημα
- Βοηθούν τους μαθητές να παρατηρούν και να αυτοαξιολογούν τη δουλειά τους
- Μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ως δείκτες ετεροαξιολόγησης
- Παρέχουν κατευθύνσεις και στον ίδιο τον εκπαιδευτικό όταν δίνει ανατροφοδότηση στους μαθητές του
- Στα αρχικά βήματα μπορούν να αξιοποιηθούν για την αξιολόγηση εργασιών μαθητών προηγούμενων χρονιών

Προσπαθώντας να Απαντήσουμε στο Πού Βρίσκεται ο Εκπαιδευτικός;

19

3. Κριτήρια για αξιολόγηση της πορείας των μαθητών:

- **Πρέποντα (Κατάλληλα)**: λαμβάνοντας υπόψη το μαθησιακό επίπεδο των μαθητών, περιγράφουν τι αναμένεται να **μάθουν** οι μαθητές
- **Προσδιορίζονται με σαφήνεια**: ο εκπαιδευτικός ή/και κάποιος μαθητής πρέπει να μπορεί να τα επεξηγήσει με σαφή τρόπο και να δώσει κάποιο σχετικό παράδειγμα
- **Παρατηρήσιμα**: ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές πρέπει να μπορούν να παρατηρήσουν τα κριτήρια αυτά στη δουλειά των μαθητών
- **Πλήρη**: δεν δίνονται πολλά κριτήρια, αλλά δίνονται τόσα ώστε να καλύπτουν επαρκώς τις μαθησιακές επιδιώξεις ενός μαθήματος
- **Περιγράφουν ένα εύρος ποιότητας**: Μπορούν να αξιοποιηθούν από τους μαθητές ώστε αφενός να διακρίνουν διαβαθμίσεις στην ποιότητα της εργασίας τους και αφετέρου να γνωρίζουν πότε έχουν «φτάσει» τις αναμενόμενες μαθησιακές επιδιώξεις;

Προσπαθώντας να Απαντήσουμε στο Πού Βρίσκεται ο Εκπαιδευτικός;

20

3. Κριτήρια για αξιολόγηση της πορείας των μαθητών (παράδειγμα):
- **Μαθησιακή επιδίωξη:** Σχεδιασμός ενός πειράματος που να ελέγχει με κατάλληλο τρόπο ποιος τύπος χώματος ευνοεί την ανάπτυξη ενός φυτού
 - **Κριτήρια:**
 - Μπορώ να γράψω μια υπόθεση που να μπορεί να ελεγχθεί μέσω πειράματος;
 - Μπορώ να προσδιορίσω ποιον παράγοντα μεταβάλλω και ποιον παράγοντα εξετάζω (ανεξάρτητη και εξαρτημένη μεταβλητή);
 - Μπορώ να προσδιορίσω άλλους παράγοντες που δυνατόν να επηρεάζουν τα αποτελέσματά μου («ελεγχόμενες» μεταβλητές);
 - Μπορώ να σχεδιάσω ένα πείραμα όπου «κρατώ» σταθερούς τους παράγοντες που δεν θέλω να ελέγξω και μεταβάλλω μόνον αυτόν που θέλω να ελέγξω;

Προσπαθώντας να Απαντήσουμε στο Πού Βρίσκεται ο Εκπαιδευτικός;

21

3. Κριτήρια για αξιολόγηση της πορείας των μαθητών (παράδειγμα):

- Μαθησιακή επιδίωξη: Μπορώ να περιγράψω μια χώρα και να παρουσιάζω τα πλεονεκτήματά της με πειστικό τρόπο
- Κριτήρια:

Εξαιρετική δουλειά	Πολύ καλή δουλειά	Δουλειά που χρήζει βελτίωσης
<ul style="list-style-type: none">- Οι πληροφορίες που παρουσιάζω είναι κατάλληλες και πολύ ενδιαφέρουσες για ένα τουριστικό φυλλάδιο.- Οι πληροφορίες είναι ακριβείς.- Καταγράφω την πηγή των πληροφοριών μου.	<ul style="list-style-type: none">- Οι πληροφορίες που παρουσιάζω είναι κατάλληλες για ένα τουριστικό φυλλάδιο και είναι, σε μεγάλο βαθμό, ακριβείς.- Στις πιο πολλές περιπτώσεις καταγράφω την πηγή των πληροφοριών μου.	<ul style="list-style-type: none">- Οι πληροφορίες που παρουσιάζω δεν είναι ούτε κατάλληλες για ένα τουριστικό φυλλάδιο ούτε και ακριβείς.- Δεν καταγράφω την πηγή των πληροφοριών μου.

Προσπαθώντας να Απαντήσουμε στο Πού Βρίσκεται ο Εκπαιδευτικός;

22

4. Κατάλληλη ανατροφοδότηση στους μαθητές

- **Πρωτίστως περιγραφική παρά αξιολογική:** επικεντρώνεται σε χαρακτηριστικά της δουλειάς του μαθητή
- **Άμεση:** ώστε να έχει επίδραση στα μαθησιακά αποτελέσματα
- **Ισορροπημένη:** όχι πολλές πληροφορίες αλλά ούτε και ελλιπής
- **Εστιασμένη:** Εστιάζεται είτε στο τελικό προϊόν είτε στη πορεία που ακολούθησε ο μαθητής ώστε να φτάσει σε αυτό το προϊόν
- **Στηριζόμενη σε κριτήρια:** Αξιοποιεί τα κριτήρια που δόθηκαν
- **Κατανοητή:** Λαμβάνει υπόψη το μαθησιακό επίπεδο του μαθητή
- **Συγκεκριμένη:** Δίνει τα επόμενα βήματα που πρέπει να ακολουθήσει ο μαθητής
- **Κινητοποιεί γνωστικά τον μαθητή:** Δεν κάνει ο εκπαιδευτικός τη σκέψη για τον μαθητή
- **Παρέχει μια δεύτερη ευκαιρία:** Δίνει άμεσες ευκαιρίες στον μαθητή για δράση
- **Αποτελεσματική:** Συμβάλλει στη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων

Προσπαθώντας να Απαντήσουμε στο Πού Βρίσκεται ο Εκπαιδευτικός;

23

4. Κατάλληλη ανατροφοδότηση στους μαθητές που καθορίζει τα αμέσως επόμενά τους βήματα

- Παράδειγμα:

«Το καλοκαίρι είναι η αγαπημένη μου εποχή. Μου αρέσει που πηγαίνω στη θάλασσα με τα αδέρφια μου. Κάποιες φορές πηγαίνω στην πισίνα με τον ξάδελφό μου. Είναι διασκεδαστικό να κολυμπάς. Για αυτό μου αρέσει το καλοκαίρι.»

- ✓ Πολύ καλές προτάσεις.
- ✓ Ξεινιάς με κεφαλαίο και χρησιμοποιείς τελείες στο τέλος κάθε πρότασης.
- ✓ Δίνεις έναν σημαντικό λόγο γιατί σου αρέσει το καλοκαίρι.
- ✓ Θα ήταν καλό να σκεφτείς και έναν δεύτερο λόγο για τον οποίο σου αρέσει το καλοκαίρι.

Προσπαθώντας να Απαντήσουμε στο Πώς να Καλύψουμε την Απόσταση;

24

Εισηγήσεις:

- ✓ Κατά την ανατροφοδότησή μας:
 - ✓ Πρώτα ακούμε τον εκπαιδευτικό
 - ✓ Επικεντρωνόμαστε στη διδασκαλία και όχι στον εκπαιδευτικό, αξιοποιώντας τις πληροφορίες που συλλέξαμε (δρούμε ως **ο καθρέφτης** για τον εκπαιδευτικό)
 - ✓ Δίνουμε περιγραφική παρά αξιολογική ανατροφοδότηση
 - ✓ Καθορίζουμε ή/και συνδιαμορφώνουμε τα επόμενα 2-3 βήματα του εκπαιδευτικού (ακόμα και το πιο «τέλειο» μάθημα μπορεί να βελτιωθεί!)

(Moss & Brookhart, 2015)

Προσπαθώντας να Απαντήσουμε στο Πώς να Καλύψουμε την Απόσταση;

25

Ένα παράδειγμα

- ✓ Τι σας άρεσε από την προσέγγιση της Margaret;
- ✓ Τι δεν σας άρεσε;/ Τι θα αλλάζατε;

Και επειδή ο χρόνος είναι πάντα ένα μεγάλο πρόβλημα...

26

- ✓ Προσπαθούμε να δημιουργήσουμε μια κουλτούρα όπου όλοι μαθαίνουμε από τους άλλους
- ✓ Αξιοποιούμε συνεδρίες και άλλες ευκαιρίες (π.χ. διήμερο του εκπαιδευτικού) για να παρακολουθήσουμε και να συζητήσουμε οπτικογραφημένες διδασκαλίες
- ✓ Καταλαβαίνουμε ότι δεν υπάρχει (και ίσως δεν μπορεί να υπάρξει) η τέλεια διδασκαλία και ότι μόνο μέσα από την προσεκτική παρατήρηση και ανάλυσή της μπορούμε να τη βελτιώσουμε

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

27

Διεύθυνση Επικοινωνίας:

Χαράλαμπος Γ. Χαράλαμπος

cycharal@ucy.ac.cy